

Gælden, der *skal* forrentes, udgør en overvejende Del af hele Landbrugskapitalen; og denne Gæld er efter den Maade, hvorpaa Størstedelen af den er opstaaet, højst ulige fordelt, idet det navnlig er de Ejendomme, der har skiftet Ejer i de gode Aar med særlig høje Priser, der er stærkt forgældede. Da den nuværende Handelsværdi, trods Nedgangen i Ejendomspriserne, stadig ikke paa langt nær kan forrentes ved normal Drift, vil en væsentlig Del af Landbrugets Gæld ikke kunne opnaa Forrentning af Ejendommenes normale Driftsoverskud, ligesom en Del af Gælden — omend dog en forholdsvis langt mindre Del — ligger udenfor Ejendommenes nuværende Handelsværdi.

Den Opgave, der er stillet Udvalget, har efter dettes Opfattelse været at finde Veje, ved hvilke denne Gældsbyrde, som er opstaaet under økonomiske Forudsætninger, der ikke mere er til Stede, kan tilpasses til de forhaandenværende Forhold.

Landbrugets Forrentningsevne og dets Mulighed for at bære den nuværende Gældsbyrde er, foruden af selve Gældens Størrelse, afhængig af dens Rente- og Afdragsvilkkaar, Bevægelsen i Produktionsomkostningerne og Bevægelsen i Produktpriserne. Jo højere Priserne er for de Produkter, Landbruget har at sælge, i Forhold til Omkostningerne ved deres Produktion, desto større er Muligheden for, at Landbruget kan forrente sin nuværende Gæld, ligesom denne Mulighed øges, om Renten af Gælden eller Gælden selv nedbringes. Forrentningsevnen vokser saaledes 1) gennem Formindskelse af Produktionsomkostningerne, 2) gennem Forhøjelse af Produktpriserne og 3) gennem Nedsættelse af, hvad Landbruget skal tilsvare den laante Kapital.

Paa alle de tre Omraader har Lovgivningen grebet ind og søgt at øge Landbrugets Rentabilitet. Hvad Produktionsomkostningerne angaar, kan anføres Nedsættelsen af Ejendomsskatterne. Hvad Produktpriserne angaar, kan henvises til forskellige prishævende Foranstaltninger. Hvad endelig det tredie Omraade angaar, kan man pege paa Lovgivningen om Konvertering og Rentenedsættelse, om Betalingshenstand, om Akkord og Moratorium.

Men denne Lovgivning maa formentlig paa visse Omraader betegnes som værende af henholdende eller indledende Karakter. Selv om man saaledes ved Lovgivningsforanstaltninger, Handelsaftaler o. lign. i et vist Omfang kan øve Indvirkning paa Landbrugets Produktpriser, kan det ikke antages, at man ad denne Vej vil kunne fastlægge disse, saaledes at en bestemt Forrentningsevne opretholdes under de skiftende Vilkkaar, som fremmede Landes Markedsforhold, Import- og Toldpolitik giver Landbruget at arbejde under. I saa Henseende maa Forholdene vel endnu siges at være ganske usikre, og dette gælder navnlig Landbrugets Hovedmarkeder, naar de nugældende Overenskomster udløber.

Kun for den Del af Landbrugets Produktion, der forbruges her i Landet, kan man komme Landbruget til Hjælp gennem Foranstaltninger, der direkte tager Sigte paa højere Produktpriser, saaledes som dette bl. a. kommer til Udtryk i forskellige Produktionsordninger, som Sukkerordning, Kornordning, Kødordning, Smørordning o. s. fr. Alle disse Reguleringer har bragt nogen Hjælp til danske Landbrugere, men en meget forskellig Hjælp, idet de enkelte Ordninger naturligt er tilpasset efter de enkelte Varers Produktions- og særlige Afsætningsbetingelser og ikke efter det Maal at bringe dansk Landbrug en ligelig Hjælp. Følgen er blevet, at nogle Egne gennem de prishævende Foranstaltninger har faaet en relativt større Hjælp end andre, og at Rentabilitetsmulighederne er blevet forskellige fra Egn til Egn og for de forskellige Driftstyper og Størrelsesgrupper af Brug.

Derimod er Kriselovgivningen i væsentlig mindre Grad blevet rettet mod en Nedbringelse af Landbrugets Produktionsomkostninger, og der er flere Forhold, som forklarer, at denne Retning indenfor Krisebekæmpelsen er blevet skudt i Baggrunden. En Nedgang i Omkostninger er paa Grund af Trægheden i de Priser, det her drejer sig om, vanskeligere at gennemføre, idet en Nedgang i Landbrugets Produktionsomkostninger for en væsentlig